Závěrečná práce

Renata Vránová
SOC 560 + 572
8. 6. 2017

Zúčastněné pozorování v jumping skupině

Vývoj jumping skupiny, disciplinace těla a udržování dojmu

ÚVOD

Jumping je dynamický kondiční sport cvičený na speciálně vytvořených trampolínách v menších skupinkách, kdy každý jedinec cvičí samostatně na vlastní trampolíně. Základem toho sportu je kombinace hudby, balančního posilování, dynamických rychlých i pomalých skoků či silových prvků. Jako stálá návštěvnice tohoto sportu jsem se rozhodla nahlédnout do každodennosti lekcí jumping skupiny v místní jumping tělocvičně. V etnografickém výzkumu participuje výzkumník právě na rutinních praktikách skupiny. Zapisuje si a učí se vnímáním světa kolem sebe. Ponoří se do systému organizovaných aktivit, aby se mu stával bližší významový svět prostředí, který dává zkušenostem smysl [Emerson et al. 1995]. Díky tomu může výzkumník pochopit podmínky, ve kterých participanti působí. Na základě zúčastněného pozorování a účasti na obvyklých aktivitách budu část práce věnovat disciplinaci těla. Vzhledem k charakteru sportu si myslím, že bude zajímavé podívat se, jakým způsobem různí činitelé ovlivňují projevy těla při tomto sportu. Díky mému dlouhodobému působní chci zachytit časové změny, které se odehrávaly a které se podepsaly na běžných praktikách skupiny. Mimo to se budu zajímat o pochopení proměnlivého chování participantů v určitých situacích, např. v přítomnosti autority nebo nečlena.

K výběru tématu mě vedl nejen zájem o tento druh sportu, ale zájem o společenské projevy lidského těla a zkoumání procesů, které tělo ovlivňují. Většina informací bude pocházet z pozorování a poznámek z posledních měsíců, ale dlouhodobější srovnání i z několikaleté zkušenosti.

Sport a společnost

Soudobá moderní společnost západního typu je často spojována s rozvojem volného času. Volný čas se stává „prostorem“ pro realizaci kulturních znaků sportu. Sport a jeho definování podléhá historickému vývoji a aktuálním potřebám společnosti [Slepičková 2005], protože sportovně pohybové aktivity se vyvíjejí v určitém kulturním klimatu a jsou výslednicí sociálně podmíněného hodnotového směřování, utváření vzorců činností a jednání [Sekot 2006]. Sport je potom fyzická aktivita naplněná schopnostmi a motivacemi participantů, která má standardizované jednání, vztahy a uspořádání [Coakley, Pike 2009]. Jedinec, i když je sport pro něj dobrovolnou činností, jako účastník organizované struktury naplňuje praktiky, očekávané postoje a hodnoty, je oddaný pravidlům, protože tyto pravidla jsou nezbytná pro společné vztahy a sociální pořádek [Blanchard, 1995]. Obecně můžeme sport dělit podle různých hledisek např. formy, zúčastněných osob, prostředí atd. Dílčí formy sportu vykazují různou úroveň fyzické, organizační a finanční náročnosti [Sekot 2003]. Vždy je ale sport pohybová činnost se svými pravidly, zvyklostmi a zaměřením na specifické cíle, které si jedinec postupně vštípí [Choutka 1978].

Disciplinace

Jedinci se díky způsobům nakládání s tělem učí společnost, přičemž toto nakládání se liší napříč kulturami. Postupem času osvojováním kulturních norem zacházíme s vlastním tělem, upravuje ho, disciplinuje a přikládá mu nejrůznější významy, což znamená, že tělo nikdy nezůstane netknuté [Soukup 2011]. Dochází tak ke přizpůsobení tělesných projevů danému kontextu. Podle Foucaulta [2000] představuje disciplína neustálou kontrolu tělesných pohybů, aby mohlo být tělo použito pro určité účely. Disciplinováním jednotlivých částí těla dosáhneme disciplinace celku a tak očekávaného tělesného výsledku. Tělo během činnosti kontrolujeme, jestli provádí a plní svou funkci v prostoru. Aby byly tělesné úkony co nejefektivnější hraje určitou roli i čas, kdy v určitém čase má tělo danou pozici, která i s adekvátním uspořádáním dává dohromady průběh cvičení. Vřadit se do prostředí je výsledkem vlastní seberegulace, dobrovolného podřízení předloženým pravidlům, kdy si chce jedinec najít své místo. Umí-li se přizpůsobit a ovládat, zapadá do sociálního řádu [Foucault 2000].

Každý jedinec samozřejmě vstupuje do různých prostředí, která mají vlastní pravidla a já právě jumping tělocvičnu vnímám jako specifické prostředí. Pro splnění očekávání se stává

tělo participanta jeho instrumentem, které se snaží naučit jednotlivé prvky a pozice. Potom je jedinec schopný cvičení vykonávat a stát se členem skupiny.

VSTUP DO TERÉNU: formální prostředí jumping skupiny

Před třemi roky jsem poprvé navštívila jumping tělocvičnu, která začala fungovat jako organizované formální prostředí, které sloužilo jako možnost vykonávání tohoto typu sportu pro veřejnost. Při vzniku existovaly speciální prostory s šatnami a možnost sport provozovat byl nastaven v různých časových možnostech, jak pro děti, tak dospělé muže a ženy. Mohl se vlastně přihlásit úplně každý a přijít si hodinu vyzkoušet. V té době nebylo tolik profesionálních míst, kam by mohli občané chodit trávit volný čas cvičením různých typů pohybových aktivit, takže cvičení zažívalo rozmanité návštěvníky, mezi které patřily převážně ženy různého věku.

Vzhledem k velkému počtu účastníků a častému střídání časů, fungovalo cvičení spíše na formální úrovni. Neprobíhaly téměř žádné bližší vztahy mezi účastníky ani větší interakce během cvičení. Většina návštěvníků přišla, zacvičila si a odešla. Organizačně existovaly neosobní vztahy s hierarchizací rolí pro funkčnost instituce. Členy spojovaly normy, společná očekávání a společná činnost. Vymáhání pravidel v takto organizovaných prostředích bylo docíleno kontrolou, která byla v rukou trenérů, ale záleželo i na poslušnosti a sebeovládání cvičících.

V instituci působilo hned několika trenérů a trenérek, podle pokročilosti i stylu vedení, ačkoliv průběh lekcí procházel stejnou hlavní linií, která byla sestavena na základě odborných zkušeností zakladatele/majitele, který se tomuto cvičení věnuje mnoho let. Na základě toho bylo nutné naplňovat určité standardy od rozložení lekce až po výběr cviků a jejich kombinace. Nejenom participanti byli seznámeni, jak se má co dělat a nedělat, ale i trenéři podléhali normám instituce a reprodukovali její představy.

Já se budu ve své práci zaměřovat na fungování teď (tedy po několika letech od vzniku), proto jsem pokládala za důležité seznámit i s původním fungováním instituce pro viditelnost vývoje. V následující části představím hlavní činitele disciplinace u cvičení jumpingu, které jsem zaregistrovala během pozorování. Při tomto sportu působí na tělo prostor výkonu činnosti, omezený čas, stanovené postupy, nástroje používané ke cvičení, ostatní participanti a nakonec trenérovy požadavky a jeho symbolická komunikace. Představím, jakým způsobem tito činitelé působí na tělo a přiblížím, jak se postupem času a reagováním na změny působení změnilo.

TĚLO a TRAMPOLÍNA

K cvičení a provádění pohybů se používá trampolína, kdy každý prvek je přizpůsoben tomuto povrchu. Nejde jen o ovládání svého těla kvůli zamezené zranění, ale nechat pracovat a posilovat ty části těla, které mají zapříčinit pozitivní výsledek. K utužení jednotlivých pozic vede trénování, kdy se postupně tělo začne sžívat s trampolínou a dělat prvky automaticky. Až si jedinec vštípí základní princip, může prvky různě kombinovat a třeba i improvizovat.

Pro skákání na trampolíně je nutné zatínat určité svaly a polohovat tělo to určitých pozic. Základní postoj, ze kterého vychází všechny pohyby je založen na mírném pokrčení kolen, zpevněném středu, kdy jsou zatnuté břišní svaly, tělo je v mírném předklonu, ale ne shrbené, ruce jsou volné jako při chůzi, pokud se s nimi zrovna necvičí. Hlavní pohyb dělají nohy, které táhnou břicho. Vrchní část těla je pevná a nehýbe se. Naopak nohy jsou tlačeny proti trampolíně. Celý pohyb a síla je směřován dolů do trampolíny. Neskáče se nekontrolovaně nahoru. Sestavení trampolíny tedy určuje možnosti cvičení, které se od ní odvíjí.

PROSTOR A TĚLO

Prostory jumpingu už se několikrát vystřídaly vzhledem k návštěvnosti. Pro velký zájem se původní zázemí nacházelo ve speciálně přizpůsobených prostorách, které propojovaly komfort a profesionalitu. Participantům bylo poskytnuto zázemí od šatny se skříňkami až po sprchy, v teplých obdobím i balená voda.

Všeobecná organizace prostoru byla nastavena na základě na viditelnosti a přehlednosti. Po místnosti byly rozmístěny trampolíny směrem ke stěně s zrcadly, kde v rohu stál pult pro zařízení k přehrávání hudby. Trampolíny byly přizpůsobeny počtu participantů, tedy dle rozmístění teček na hrací kostce, nebo častěji do šachovnice. Vždy byla trampolína lektorů v čele mimo tvar, kdy byl trenér tváří v tvář účastníkům. Každý má tedy umístění v prostoru podle role, na jedné straně cvičící a na druhé předcvičující. Jedna strana poslouchá a reaguje, druhá vyvolává cviky a kontroluje. Pozice trenéra je spojena s kontrolou správnosti. Vzhledem k přehlednosti prostoru má možnost neustálého dohledu nad participanty. Předvádí ale také vyvolává cviky, komunikuje, dovysvětluje detaily. Na druhou stranu tento přehled mají i cvičící, ačkoliv jsou neustále monitorováni, i oni mají možnost vidět na trenéra a případně na ostatní (zaleží na řadě), a tím rychleji reagovat na změny cviků, případně posuzovat ostatní, nebo kontrolovat podobu svých pohybů v zrcadle. V rozmístění se projevuje pokročilost, protože noví členové často nechtějí být na očích, proto se automaticky umísťují dozadu. Trenéři však při první hodině reagují opačně a apelují na první řadu z

důvodu interakce, potřebné kontroly a zamezení možného zranění. Tělo je tedy disciplinováno prostorem, protože musí zaujímat určité místo na základě určitých pravidel.

ČAS A TĚLO

Vymezený čas na cviční je nutné efektivně využít. Hodina by měla být naplánována tak, aby se zapojilo celé tělo, tedy určitá komplexnost, ale důležité je navíc rozložení. Jednotlivé úkony a typy cviků mají vymezenou dobu trvání a vhodné načasování. Náročné posilování nemůže např. předcházet zahřátí těla a protažení. Rozložením úkonů je proto získán adekvátní výsledek a předchází se zranění. Využití každého okamžiku je podstavou efektivnosti. Postupováním od jedné činnosti ke druhé potom tvoří celek, který většinou začíná jednoduššími prvky až po složitější fyzicky náročnější. Čas hraje svoji úlohu nejen během lekce, ale i celkově během pravidelnosti návštěv, kdy opakování úkonů postupem času přináší obsáhlejší znalosti zacházení s tělem.

Během lekce se opakují jisté rituály, které udržují normativní chod lekcí. Opakování a kontrola fungují jako stabilizátory a návody, jak postupně činnost dělat [Sekot 2013]. Sestavený plán má za účel zapojení celého těla, aby to bylo pro něj co nejadekvátnější. Začíná se zkontrolováním trampolíny, poté upravením madel vzhledem k tělesným dispozicím cvičícího (např. výška madel, výběr trampolíny podle pružnosti a tvrdosti). Každá lekce začíná se pomalým probuzením těla. Následuje krátké protáhnutím pomocí několika zvolených cviků, které zajistí protažení svalů, které budou namáhány. První část probíhá po dobu tří kratších písniček, které jsou pomalejšího rytmu. Lektor předcvičuje jednoduché základní prvky s tím, že pohyb vychází ze základní pózy. Postupně jsou přidávány další prvky. Po dvou až třech písničkách následuje balanční cvik a krátké napití. Během hodiny získává cvičení na intenzitě nejen rychlostí, ale i náročností prvků. Tělo se přizpůsobuje času skrze hudbu, která je dopředu zvolená na celou hodinu, což podporuje předvídatelnost a posloupnost hodiny. Před poslední částí, která zahrnuje posilování a celkové protažení, přichází nejrychlejší tempo a náročnější kombinace prvků. Posilování se skládá z cviků na posílení celého těla. Začíná se cvičením na břišní svaly vleže na trampolíně a potom se pokračuje zpevňovacími pozice pomocí trampolíny. Nakonec následuje několik zvolených cviků na protažení namáhaných svalů.

TRENÉŘI

Trenér usměrňuje činnost členů. Jeho pozice je výchovná, protože se podílí na socializaci participantů do prostředí [Sekot 2006]. Předností dobrého trenéra je v případě jumpingu určitě schopnost komunikace a dávání instrukcí, protože vysvětluje jednotlivé pohyby, potom také schopnost vyvolat zájem. Pro jeho postavení je nutná profesionalita a přiměřený odstup. Disciplinace z jeho strany přichází už při způsobu organizace lekce, kdy klade požadavky, volí následnost, prvky, písničky, ale také protože provádí dohled a působí jako autorita, která ovládá dovednosti požadované od participantů. Pravidla však nejsou jeho vlastními, ale podléhají klimatu instituce, kterou trenér reprezentuje a reprodukuje. V hierarchickém rozložení je profesionálem, od kterého se má cvičící učit. Trenér je odpovědný za práci se skupinou a zodpovídá se instituci. Také dbá na žádoucí vystupování a prezentaci instituce. Z jeho strany přichází organizace, která si podřizuje všechny projevy jedinců spjaté s pozitivním fungováním normy.

Požadované chování se snaží vynucovat pomocí signálů, které jsou stanoveny daným kódem, s čímž se pojí sportovní frazeologie a komunikace. Takovéto signály si ale nejdříve musí participanti vštípit, proto je povinností trenéra je naučit tyto signály rozpoznávat a reagovat na ně. Díky takto osvojenému systému signál-kód mohou jedinci přesouvat těla do určitých pozic na základě porozumění obsahu signálu. Jeden signál je potom jeden pohyb, nebo jeho varianta. Symbolika domluv je efektivní z hlediska rychlé reakce a skloubitelnosti se cvičením.

Propojenost určitých hesel s pohyby např. "lifting", "špička", "pata", "střed", "panák", "do široka","okolo", "nůžky", "pony", "stop",... znamená, že jejich vykřiknutím popřípadě ukázáním trenér předpokládá, že všichni začnou dělat určitý pohyb, kdykoliv jim dá signál. Takovéto signály jsou ještě doplňovány hesly, která značí způsob provedení např. "double", "od sebe", "střídaní", "jedna strana", "nahoře", "do protažení" apod., což značí třeba to, že se na určitou dobu v hudbě dělá jiný cvik, nebo se po několika dobách opakuje. Činnost jedince je tedy kódována a tělo musí být schopné reagovat na jasný rozkaz. Trenér sice nesankciuje cvičícího nějakým trestem, upozorňuje však na chybnost, což může mít za následek reakci ostatních, nebo vlastní nespokojnost (př. "Dneska to vážně nedávám.") a snahu o opravu.

SPOLUCVIČÍČÍ

Aktéři na lekci jumpingu vykonávají stejnou činnost, která vede k podobným ne však stejným účelům. Kvůli tomu, že není jumping založený na výhře a soutěživosti, mohou mít návštěvníci

různé motivace, od vlastního uspokojení z trávení volného času, tělesné regenerace či navazování mezilidských vztahů [Sekot 2006]. Samotná fyzická zkušenost nemusí být největším přínosem.

Prováděním činnosti určitým způsobem si navzájem aktéři potvrzují danou realitu a stvrzují obsah svých rolí. Členové se během činnosti mohou navzájem vidět, tedy může docházet k hodnocení a srovnávání výkonů mezi sebou. Stvrzování reality v přítomnosti ostatních probíhá tak, že každý hraje svoji očekávanou roli a dodržuje pravidla, protože by mohlo dojít k odsouzení ostatními ("Nemůžu to flákat, když ZD./jeden z členů/ stojí za mnou."). Ačkoliv mezi členy nefunguje konkurence, je zde přítomný určitý princip solidarity např. nestane se, že by někdo cvičil úplně něco jiného než řekne trenér.

Přechod k neformálním vztahům, přesunutí zájmu, ale udržování dojmu navenek

Po několika letech působení se začala skupina zmenšovat. Pro konkurenci, odchod některých trenérů a zvyšující se nájem se začalo uvažovalo o zrušení jumpingu, avšak z důvodu naléhání několika dlouhodobějších návštěvníků se jen přesunulo cvičení do malých prostor místní tělocvičny základní školy, která je třikrát týdně pronajímána na určenou dobu jedné hodiny cvičení. Kvůli změně zázemí a omezeným časovým možnostem začíná počet členů dále slábnout a většina cvičících se přesouvá do nových pohybových fitcenter. Nakonec se spontánně vykrystalizovala malá skupinka věrných, kteří se blízce znají a spojuje příjemné setkávání s přáteli, které propojí s oblíbeným sportem. Původní organizace se ale v takové situaci mění. Setrvává jen jeden trenérka, která sice působí již dlouhou dobu, ale pochází z řad cvičících. Zůstává jí organizace hodin a zodpovědnost, protože majitel (jeden z trenérů) téměř na hodiny nedochází. Navíc se stálým setkáváním stejných členů se klima přetočilo od původního záměru zaměření na výkon na vztahy. Původně nebylo možné navazovat velké vztahy a sympatie, protože během hodiny byl dávám velký důraz na kvalitu cvičení a nedocházelo k neformálním rozmluvám. Neformální sportovní skupiny jsou naopak založeny na přátelských sympatiích a sportovních dovednostech. Shromažďují se i na provizorních místech z vlastní iniciativy podle potřeb. Jde o zachování integrity skupiny. V řadě neformálních týmů existuje jistá úprava pravidel k maximalizaci zážitků [Sekot 2006]. V případě jumping skupiny jsou prostory menší tělocvičny a změna složení participantů spojeny i s novými návyky a přizpůsobováním. Vzhledem k rozmanité funkčnosti místnosti, která je převážně pro malé děti, je nutné se vypořádat s často rozházenými pomůckami. Na každou lekci je nutné trampolíny nanosit a po lekci odnosit, takže si cvičící ubírají část času určeného ke cvičení. Nejen hromada naházených žíněnek, které slouží jako pultík k počítači, vypovídá

o provizornosti. Ačkoliv členové stále za cvičení platí stejnou částku z důvodu záštity původním majitelem jako dříve v profesionálním prostředí, trampolíny nikdo neudržuje, proto si je v případě poškození členové spravují na místě před cvičením sami. Na první pohled velmi neprofesionální prostředí, což se podepisuje na nepřibývání nových členů. Jumping už má jen kolem pěti stálých participantů, ke kterým se občas připojí dva méně běžní, což je jasně spojeno s vysokou cenou v porovnání s kvalitou nářadí a zázemí.

Dnes utužením vztahů jsou hranice mezi trenérkou a participanty téměř setřeny. Přestože trenérka stále vede lekci a volí cviky, cvičení působí více vzájemně. Trampolíny jsou uspořádány čas od času do kolečka k větší interakci a podpoře. Cvičení začalo být provázané s osobními vztahy mezi cvičícími, což způsobilo větší volnost a minimální kontrolu ze strany trenérky. Pravidla se začaly spontánně zjednodušovat, i když určitá následnost a provádění prvků zůstává zakořeněná, je zde patrná možnost domluvy mezi členy. Skupina si tedy postupně vyvíjí vlastní praktiky. Např. někdo objeví nějaký cvik a chce ho zkusit, byť není s jumpingem spojený, což způsobuje, že se vytrácí některé činnosti na lekci a jsou nahrazeny jinými. Na konečném posilování a protahování se to projevuje nejvíce. Každý si cvičí ve vlastní režii. Nikdo nikoho nekontroluje. Nedochází už déle k vynucování formálních představ o komplexnosti a rozložení cviků, které fungovaly v době začátku působení instituce. Nelze říct, že by původní pravidla úplně vytratila, nebo by zanikl zájem o jumping a fyzickou kondici, ale je zde značné ovlivnění familiérností, což v tomto případě nesvědčí příchodu nových zájemců, protože když se kdokoliv přihlásí na cvičení jumpingu, má určitá očekávání a představy od daného prostředí a to nejen o chodu, ale i rolovém jednání jedinců.

Sportovní veřejnost očekává pozitivní rysy cvičení [Sekot 2006], proto členové bez ohledu na motivace či cíle kontrolují, co si noví zájemci myslí a jak na ně reagují, aby utvořili co nejpříznivější dojem ve světě utváření úsudků, kdy existují morální závazky vytrvat v žádoucím chování. Členové určitého prostředí budí dojem opravdovosti prostředí před publikem [Goffman 1999].

Ačkoliv se skupina a její status v čase změnily, zajímavé je, že zůstává jakási snaha působit nadále ve stejném dojmu např. u zmíněného nového zájemce o cvičení nebo v případě samotného majitele. V takových situacích se snaží členové skupiny hrát formální profesionální prostředí s očekávanými rolemi a pozicemi. Komunikace a jednání v přítomnosti obecenstva jsou prováděny takovým způsobem, že by neměly ohrozit všeobecnou představu o fungování prostředí. Existuje tajná neřečená dohoda mezi členy [Goffman 1999],

protože neexistují žádné signály ani přesné domluvy. Každý ví, že když se ve dveřích někdo objeví, divadlo může začít. V takových situacích funguje skupina jako tým, který brání své prostředí naplňováním očekávaných představ. Členové si nasazují personu [Goffman 1999], která je podle jejich názoru vhodná v dané situaci. Je tu snaha, předvádět standardy, které jsou nutné pro přesvědčení obecenstva o chodu instituce. Členové se snaží potlačit familiární chování a budit dojem, že se na lekci hlavně cvičí, odvádí výkony a získávají vytoužené výsledky. Sledují vlastně oficiální pro ně původní pravidla hry, aby neztratili image navenek a popř. neohrozili záštitu cvičení. Musí se řídit oficiální projekcí, aby předávali informace slučitelné s prostředím. Přestože neexistují psaná pravidla, jedinec je schopen rozlišit vhodné chování v dané situaci. Trenérka reguluje příchod nováčka či autority nejvíce. Udržuje atmosféru v určitých hranicích ("žádné kecání a cvičíme"). Po celou dobu cvičení nenavozuje neformální konverzaci a pozornost soustředí na nováčka. Dle sledování myslím, že se snaží oslovit nové členy a zároveň bránit instituci, protože narušením dojmu by ztratila nejvíce ona. Při návštěvě autority je to ještě přísnější. Členové zaktivují normativní pořadí cviků hlavně během posilování, které je jeho dílem. Automaticky zapojují standardní cviky, protože nejenom chtějí naplnit očekávání, ale kvůli solidaritě s trenérkou, která má na starost vystupování skupiny. To ona by se zodpovídala nespokojenému majiteli, proč se necvičí takto a cvičí jinak. Každý dlouhodobější návštěvník ví, že určité cviky se nesmějí dělat (nikdy např. nedělají před autoritou kliky apod.), protože jsou podle majitele nevhodné. Myslím, že se zde projevuje i věrnost jumpingu, protože kdyby obecenstvo zhodnotilo nefunkčnost, hrozilo by také kromě sankciování trenérky i úplné zrušení cvičení.

Přes veškerou snahu zapojit různé techniky utváření dojmu, ale noví zájemci znovu nepřichází. I kdyby se cvičící snažili sebe více, je téměř marné, protože věrohodnost oslabuje neadekvátnost zázemí prostředí, za které se platí jako v profesionálním zařízení.

ZÁVĚR

Disciplína je neodmyslitelnou součástí každého sportu. Každý sportovec si musí osvojit určitá pravidla pro výkon daného sportu, což vyžaduje určitou míru sebeovládání. Dle Foucaulta [2000] zasahuje disciplinace i do těch nejintimnějších oblastí života, tedy i pohybových volnočasových aktivit. Jedinec se přizpůsobuje pravidlům, zvykům a předpisům v daném prostředí, aby se stal členem. Přebírá potom role, průběh činností, úkony spojené s respektováním autority.

Není žádným překvapením, že pro takto dynamický sport je disciplinace těla neodmyslitelná, proto jsem identifikovala hned několik disciplinačních rovin, které na tělo aktéra působí - prostor, čas, trenér, spolucvičící a trampolína. Chtěla jsem prozkoumat, jakým způsobem se projevuje vliv jednotlivých činitelů disciplinace podrobněji a tím ukázat, nejenom kolika vlivům tělo podléhá, ale že se disciplína těla snižuje v případě, že ho nikdo nekontroluje a nevynucuje pravidla. Ačkoliv si jedinci pravidla vštípili po rozvolnění vztahů se začíná upouštět z nároků, projevy těla nejsou kontrolovány ani opravovány a po čase každý cvičí, jak si myslí, že má, ale provádění prvků se nuancuje. Setřením hranicí se stala trenérka stejným členem skupiny jako ostatní cvičící, což znamená spíše dělání sportu dohromady s přáteli.

Vztahy ve skupině se časem měnily v reakci na různé změny. Vyvinula se menší skupina věrných s blízkými neformálními vztahy, což se podepsalo na zmíněném spontánním pozměnění pravidel. Vypozorovala jsem i jemné přesunutí zájmů členů od dominance cvičení samotného spíše ke vztahům a setkávání, proto jsou členové i přes stejné finanční náklady jako dříve schopni využívat provizorní prostory nesplňující zázemí ani profesionalitu. Myslím, že pokud by hlavním zájmem byla fyzická kondice a výkon, volili by věrní členové nová zařízení, stejně jako bývalí členové, která se v poslední době nastřádala.

Ačkoliv se zájmy členů přesunuly, stále se snaží vyvolávat dojem před obecenstvem, že jumping funguje stále stejně profesionálně. Členové hrají očekávané role a zaktivují normy prostředí, což se ale neslučuje s scénickým prostředím [Goffman 1999], které narušuje hodnověrnost představní. Důkazy jsou takové, že se stává, že nový zájemce už nikdy nepříjde. Vzhledem k tomu, že jsem neprováděla rozhovory ani se neorientovala na pocity nových členů, nevím, co je doopravdy vede k tomu, že se rozhodnou znovu neúčastnit. Můžu to jen vyvozovat z jemných náznaků a samotného fungování skupiny.

Učila jsem se, co znamená být členem v tomto prostředí a zažívala jsem události, ve kterých se členské zkušenosti odehrávají. Postupně jsem získávala větší vhled, který jsem využila k

porozumění jednání členů v prostředí. Jako člen pozorovatel jsem se rozhodla pro výzkum až po delším působení v prostředí, nekontaminovala jsem ho jako někdo cizí, kdo přichází provádět jenom výzkum. Jediné ohrožení vidím v tom, že jako člen popisuji a interpretuji události prostředí určitým způsobem a je možné, že při zkoumání jiným výzkumníkem by vzniklo jiné chápaní situací.

Toto téma by mohlo být součástí mnohem rozsáhlejší práce, kde by byl prostor věnovat se dalším zajímavostem v prostředí. Já jsem ale musela vytáhnout jen některé pro mě poutavé oblasti.

LITERATURA

Blanchard, K.1995. *The Anthropology of Sport: An Introduction.* London: Berginand Garvay.

Coakley, J. J., Pike, E. 2009. *Sports in society: issues and controversies*. Berkshire: Mc Graw-Hill.

Emerson, R. M., Fretz, I. R., Shaw, L L. 1995. *Writing Ethnographic Field notes*. University Of Chicago Press.

Foucault, M. 2000. *Dohlížet a trestat*. Praha: Dauphin.

Goffman, E. 1999. *Všichni hrajeme divadlo: sebeprezentace v každodenním životě*. Praha: Nakladatelství Studia Ypsilon.

Choutka, M. 1978. *Sport a společnost*. Praha: Olympia.

Sekot, A. 2013. *Sociologie sportu: aktuální problémy.* Brno: Masarykova univerzita.

Sekot, A. 2006. *Sociologie sportu*. Brno: Masarykova univerzita.

Slepičková, I. 2005. *Sport a volný čas*. Praha: Karolinum.

Soukup, V. 2011. *Antropologie: Teorie člověka a kultury*. Portál: Praha.